

Jekabaara

World Vision

Cikela ceman n'a musoman kunnafoniseben

a be bo kalo o kalo
Jamana baarada la BP: 2043 Bamako (Mali)

Geleya be koori tali la kita mara kōne

pe 4 nan

Dantigélikan

An be waati min na sisan, dijenatige taabolo bée be a jira ko dijenatige be ka geleya ka t'a fe. Awa, o geleya te maa nə ye. A ju be dijé kecogo yere de la. Adamaden hake be ka caya ka t'a fe, kasorō fen te ka fara cikedugukolow kene kan, fo dō yere de be ka bə u la. Fen min ye sərōw ye, olu fana taabolo be ka geleya, barisa fələ, maa kelen tun be sərō min la jini, sisan, maa 10 de b'o nəfe. Aa ! Dijé geleyara dere. Nka, sefa-kōnōsankeko don. Hali n'i ye dijé ke sefan kelen kundama ye, maa galabutigi be a ka sanke siriyořo sora a kōnō dere. Dijé n'a ka geleya bée, adamaden timinandi, cakene, galabutigi b'a ninyořo ta a kōnō, k'a yere nafa ani k'a ka somagōw lāhina. Nka, hali n'i ye dijēsosigi kōnōkow nōgōya fana i ko « ji-soli-ka-min », banyereye b'a fo ko jifilen ka girin !

Bée ka i ka keta ke i ka jinifen nəfe, nō kera dijé geleya be kun an na, barisa o fana ye dunkafa sabatira jənjən dō ye, ka a masorō sərōw be falen nəgən na de k'u tigiw bée nafa !

Tumani Yalam Sidibe

Musow joyořo ka bon sigidaw ka taa pe na

pe 3 nan

Baara be sen kan Samako

pe 6 ni 8 nan

Buguni dugu sigcogo

pe 11 ni 12 nan

Batakiw ka bō Ofisi-iri la Segu

pe 9 ni 10 nan

Kamanaganko

pe 4 nan

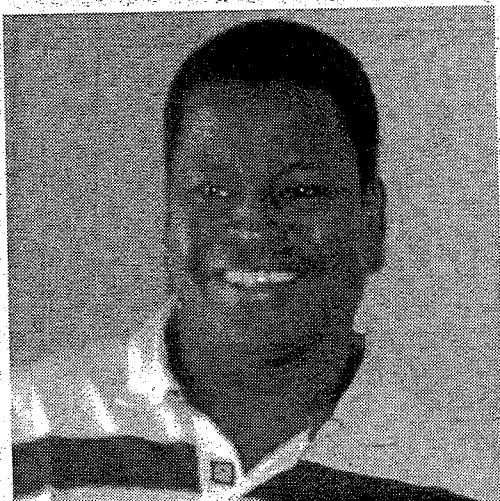
An ka yele dōonin

pe 7 ni 8 nan

"Kalan be mōgo sōn hakili la, nka kunnafoni be mōgo bō kunpan na" Yerō Ulen Sidibe

Ala ni ce !

San 2004 samijé sanjiko kera wasako ye fo ka se bi ma, hali n'a jujonna ni gelya dø ye. O ye alataanuko ye. N hakili la, senefenw fana sabatira an ka ja-

Hamidou Konate

mana fan caman fe, barisa, dugukolo jintan ma to ka mæen. O fana ye alataanuko ye. Min torasa, o ye senefenw kanni ye kalo nataw la an'u tønø jinini : kɔri ni malo ani bæne sannifeere bæk. Tiga ni kabakene be fan bæe. Awa, sumanw fana lasagon jiginebaw be laben walasa ka denbaya ka san balo hake k'u kønø. O bæe kofe, suman to yere fana bæse ka feere. An ka kan ka min to an hakili la, o de ye ko san waaati bæe n'a kønø baara keta don. Ni samijé ye forosiraw kelenpe

Fililatilen

Ofisi-iri ka bataki kelen ye bøko fila ke jekabaaraw kønø (zuluyekalo ni uitikalo) n'o ye « an ka kalan » ye. An be haketo jini jekabaara kalanbagaw fe, kerenkernnenya la, ofisi-iri kønømaaw, o fili la.

matarafawaati ye aw k'a døn ko baara fanba be tilema de kønø : nakøbaara, balikukan, sannifeere, ladalajenajew, sigidaw ni laminiw donjøgønnasirabaw labenni, musow ka jamajebaa-raw...

O baara fana kecogo juman ye an ka bønøgølasira dø ye, barisa kønøbara falen sigida lagosilen kønø, o te ko wære wele desse ni faantanya ani banajugu te.

Fen min ye forobabaara ani kenyereye baara taasira wærew ye : jago, wolobaara..., an bæe ka a døn ko adamaden be fo kojuman a ka yereyebaara kecogo juman de la, barisa baara suguya bæe kebaga nafa walima a maasiba sørøbaga ye maa tøw de ye.

N tena kuma in kunce ka sørø n ma foli ke ka jøsin Jekabaara feerebagaw bæe ma : CMDT, Ofisi-iri, World Wision, balikukanlandenw, duguyriwatønw, ... U bæe ni ce an ce jønøgønya juman na.

**Hamidou Konate
Jamana baarada jømæa**

Maaw y'an køn !

Ne poyimasa

K'a fø, tøw k'a men

K'a ke,, tøw k'a ye.

Aa !

Cebaw døre

Burama Jakite

Ko ngønifø – Burama

Bi donw

Donsongønifølaw benbake

Ka wolo wasolon

Ka mæ ganadugu

Ka faatu kødøwari jamana kønø.

Ngønifø – Burama

Ka maaya kan bø

Cejuru da ko « cedunu »

Ka cew dusu lamin

K'u bila cœya sira kan

K'u tige siran na ;

K'u negin yiranyiran na ;

K'u dimi jøøre kørø ;

Ka kungo diya u bolo ni soye ;

Ka jaramankana k'u kælejøgøn ye.

Aa ! Donsongøni

A fana ye ca caman bilasira de.

Tumani Kønø

A fana mæ tø to !

Tumani Yalam Sidibe

Hakilisønekene

Tand te maa malobelii la, nka minyørø fana te maa jitø la adamaden yæredimibøkenew kan de !

Ni maa min ye nin ko fila næorøtigya ni yæredøn ye, jugu be naman o tigi de la waati bæe.

Tumani Yalam Sidibe

Muso joyero jamana ka jetaa la

A lakodennen don kosebe ko cike si. Aratge la, gelyea caman be musow kan faanta-jamanaw kono. O misali do ye forokonew hake eayali ye ka da senekeminen ni senekefere kuraw donni kan baara la. O be ke sababu ye ka forow soro sankorota. Nka, a bena ni dabada kono baaraw fana barika bonyan ye, kerenerennya la, ka jesin musow ma.

Afriki tilebinyanfan jamana camana kono, yelema donna sene taabolo la, musow te bo soro sankorotali nunma. Hali ni u be u ka sorota soro, o koni be cew ka sorota jukoro. Senekeminen samantaw (sari, dabajana...) be cew de ka bolo kan waati bee. Musow joyero be ka daga ya dugukolo tigiyako la.

Sahilibolo jamanaw la, Mali ye jirriga kojugu gelyea soro jamana do ye. Awa, o kera sababu ye ka ka soro taasira nagasi. O galcyaw ye kungontanya, jiritanya ye. Olu fana ye musow ka gelyea sorosiraw ye.

Waati jan kono hakilito ma ke baara kebagaw bee la, yiriwabaarabolow sigiati sen kan. Musow hake be dan jama hake 50% ni k' de la, awa olu de ye sigida kono baara caman kebagaw ye. Nk'o na ta bee, u be ke boloksemogow ye yiriwabaarabolow nafa soro waati.

A dun dennen don ko jamana si te se ka jetaa soro a kono jama ka fanga-fara-nogonkan ko (cew, musow, denmisew, maa-korobaw). O de kanma, feerew ka kan katige walasa ka bee sen don sigida ka jetaa la.

2. Muso joyero yiriwa waleyali la (CMDT maraw kono)

An ka sigidaw taabolo koro kono, muso ye baara gelenw kebaga de ye, joyero caman tigi du kono soro waaleyali ani dudenw kalanbaga, baara-kesaralaw ani baara-sarantanw...

N'i ye misali tato ye muso min kan an bara yan, o ba jira ko denwolomo so de don, baarakela nana, muso timiniandi, maa-bonyamuso, muso muju-nen-ceso kono, giundo maromuso, duman-jatigi numan, nafolo marabaga numan, dudenw kalabaga noggona,

Madamu Kulibali Tata Jire

ani muso boyero danbema.

Fen min ye sene taasira ye, musow be baara ke i na fo cew. Awa joyroba de be u la forokonoba raw la (ka ta danni na fo ka se sumantige ma). U be cew deme nin baaraw bee keli la. U ka du ka jenforow fana be yen, u be minnu labaara. O waati kelenw na, u be san kuru bee fana ke du-konobaara gelenw na.

Segesegeli kera CMDT ka zoni saba (3) kono baara waati kuntaala kan. O ye a jira komusow ka baara waati kuntaala ka jan-kosebe ni cew ta ye.

Baara ketaw bolodalen don k'u tila dabada konemogow ce. Musow ta ye du-kono baaraw ye (tobili, daga pini, jita, denw ladonni...). Hali ni musow ka du-kono baaraw cogoya te kelen ye jamana maraw bee kono ani siyaw kono, a ka ca la, jeda be musow la foro-kono baaraw la, fan bee. Musow joyero ka bon soro siratege la, senefenw balayelemani ani sannifeere. U be baara ke dabada forow kono ani u yerew ka jenforow kono, u be gerekamalo walmi ma lekonamalo sene minnu na, ani tiga, fo ka se sumanw ma (keninge, sanjo, fini). A ka ca la, musow ka jenforo senefenw be don ga kono balo dafe, fo ka se a do feereli ma, a bayekmabali walmi a bayelemanen.

Joyero be musow la bagamara siratege be la (bagaw ladonni, bagaw bonafenw balayelemani ni u feereli. Bagawo siratege la, musow be misilatu lo ke ani saga latulé ni bagamisen latulé, fo ka se semara ma.

Joyero were be kungokonemusow la fana sigida yiriwasira werew la:

- jiridenbo n'u balayelemani (si, nere, jiriden werew).

- bololabaara : dagadilan, segida, safunedilan, ladaala-galadon...

- jagomisen : senefenw feereli, bagamara, jiridenw bayelemani anu feereli.

Musow joyero bonya na ta bee, gelyeaba de be u kan sigida kono :

- musow ka dugukolotigya dulonnen don sigida cogoya ani siya la. Nka kera cogo o cogo, hali ni u be cikedugukolo soro, a ka dagaawa dabada nemaa de sako ba la. Awa, na bora fala kono-naw la, muso tigo de be tugukolo la, ka soro a ta ka bolo kan waati bee.

- jama hake caya, sigidaw tijeni, nafolo-soro-senefenw cike kojugu, olu bee ye gelyaw ye musow ka dugukoloko n'u ka daga ko la.

- kalanbaliya fanga ka bon musow kan kosebe ni cew ye. San 1992, segesegeliw ye a jira ko mali jamana kono, maa kalanbali hake 91% be muso kunda. O hake fanba fana ye kungokonemusow de ye.

- Ladallasira minnu ye muso ke boloksemogow ye, ka da bo sigida kunkan-kuma caman na.

- jita baara gelenw

- kenyako sirategs

- nafolontanya

- gelyea soro li noggow ni senekemainsinw siratege la.

- senefenw susuli n'u bayelemani kunnafon daga yali min nana ni jiriden soro li gelyea ye.

Mun ka kan ka ke ?

- ka kunnafon ni kalan lase musow ma

- ka segin sariya bajir yewelokon minnu be muso ka boloksemaya kofoter

- ka ladakaw dabila musow kan minnu bu lagosi

- ka musow jeyero bonya nataabdaraw waleyali ni politikkow siratege la.

- ka noggow don musow ka baara ketawla, kerenerennya la, kungokonemusow

- Madamu Kulibali Tata Jire
CMDT kalanfa dankan

Kamanagan

C'e mana kuma bi, bëe ko këori ye Mali sanuje ye. Muso mana kuma, bëe ko këori ye Mali sanuje ye. Nka, san o san, hali n'o sëro de bë sankorëta ka t'a fe, kibaruya dumani te fô cikelaw ye a sëngoko kan. San o san, a bë fô de ko këori sëngô bë ka jigin dijé këorisugubaw kono.

Hali kosa in na, an ka farafin jamanaw jagoko minisiriw tun bë njogonyeba dô la dijé fan dô fe, dijé jagoko taabolo tònba kadara kono, n'o ye « OMC » ye.

O kene kan, an ka minisiriw n'u ka lajniniw nesorobali tora. Barisa, a ko geleya bëe be fen kelenpe de kan, n'o ye demedon ye, lameriken jamana be min lase a ka cikelaw ma, kerenkerenya la, a ka këorisenew. Ka fara o kan, dijé jamanaba tòw fana, n'o ye eropu jamanaw ye, fo ka taa se Osutarali jamanama, olu bëe fana bë demedon in lase u ka cikelaw ma. O b'a to, u bara, barika be da hake caya kan, ka kaliteko bila kofe.

Nk'o n'a ta bëe, olu de ka këoriw be san da gelenw la, k'anw ka këoriw n'u kalite juman ke bolokofefen ye.

An k'a laje, anw ka cikelaw be këori baara taabolo kologirin in bëe ke u bolo la : danni ; farali ; fu-

rakeli ; fo ka taa se boli ma. O b'a to a'n'a kalite be to njogon bolo, barisa a be fen werew hake dögoya këori la kosebe minnu t'a dô ye.

Nan dun ye a laje, lamerikenw ni naansaraw ani Ositarali këorisenew ka këribaara fanba be ke moterimafenw de la, ka da u ka kene senetaw hake bonya kan. O b'a to fen sure caman be a yere sëro këori la. O n'a ta bëe, olu de ka këori be san fôlo, ka sëro ka nesin ke anw farafin jamanaw ka këori ma.

N'an ye a laje, an be taa a sëro ko fen kelenpe de bë farafin jamanaw ka këriko geleyaw la : iziniw te an bolo minnu be an ka kërimugu sërotaw bayelema, k'u ke gaariw ni finiw ye. O be a to, an ka këori bëe be bë kë kan de, anw ka sëro ka ke o bayelemafénw sanbagaw ye. O ko danmatemeko fana ye min ye, o de ye k'an ka këori be taa feere nafolotigaw sakonada de la. Awa, a bayelemafénw fana bëna feere an ma ka bë kokan, da gelenw la. Anw dun be taa an ko min ani ka taa an mun min ?

An be waati min na i ko bi, këori jeyoré ka bon haali Mali jamanaka musaka sërdaw la. Awa, san o san, a be ke sababu ye ka cikela ba këme caman de malo sutara, hali ni so-

rëta berëma be don jurusaraw dafé. O tigelen k'o ka bë yen, CMDT yere be kalosara di maa këme caman de ma kalo o kalo.

O bëe ye këriko daamu ye.

Ni an donna an ka duguw kono bi bi in na, CMDT duguw ani Ottawale duguw, an be taa a sëroko duguijiriatonko ni koperatifuko ye yore caman bila njetaa sira kan. Nin bëe ye këriko daamu ye. Awa këri yere kera sababu ye ka cikela caman ke baaradatigiw ye yore caman : Sibiri sara, ka bë Kucala ; Jirekalaw, ka bë Sikaso ; olu ni u njogonna caman.

Tijé don, këri donna an ka jamanaden fanba ka dijenatige jogow la. Nka, kamanagan bë yen dëre !

Mali jamanada bë nekun na këriko la Afrika mume kono. Awa, hali dijé yere dakun na, jeyoré be an na. K'a fô k'anw ka kërisené jamanaba in kono, ko izini barikama si te anw bara yan, min be an ka këri taasira bëe ke an ta ye, o man kan. Ne be a jini an ka jamanajemaaw fe, hali n'u ma "OMC" kumajogonya ke bolokofeko ye, u koni ka barika don an ka izinikow la. N'o kera, an be taa ne.

Karimu Banba
Ka bë Kumantu komini na

Nin ye geleya dô kunbotô ye ka nesin këri taliko ma

Nin ye geleya ye min be seketeriw kan bi. Nka, aw dôw fana sen b'a la, kerenkerennenya la, kitakaw. Ni kita pënbasikili jemaaw ye mëbilobilila bila ka taa këri tayorla, n'o be kilometer 100 njogon bë, niyen taali man di soferkeké ye, n'a sera kilometer 50 njogon na, a be mëbili jë yen, k'a jini yenkaw fe, ko n'u ye sefawari dörème ba saba

(3.000) walima dörème ba fila (2.000) d'a ma, k'a be olu ka këri ta joona. N'o kera, olu fana be sén o ma. N'o dun kera, sanfemaaw ka këri te ta. O Temenen k'o, seketeri dôw fana b'u da këritamëbili ne sira la, ka soferkeké lanata ni warinin ye. Sabu, u b'a f'a ye ko "N'i taara anw ka këri ta, an be sefawari dörème ba fila (2.000) walima

ba saba (3.000) d'i ma". Dôw yere fana be soferkeké bë a ja kan, ko sira ma ji, w'a yore fana ka jan. O tuma, ni jemaaw ma feere tige nin na, a mana to nin cogo la, yore janw këriw tabali na to yen san dô la.

Bakari Do Danbelé, këriton senbennikela, ka bë Nantansonni Ganganran komini Kobiri kubeda, Kita, Kayi mara la.

Usumani Amijnən Gindo nana !

Bi, mali kɔɔrisenena bεe ka kan ka nisəndiya ka d'a kan, a kelen bε i ko CMDT ko selen bε a tigi yεrε ma sa ! O dun ye anw cikεlaw de nisəndiyako ye, kerənkerənnenyə la, kɔɔrisenenenw i n'a fɔ kitakaw ka dankelen bε a fɔ cogo min na, n'o ye Sanbunin Jakite ye, « to-kuntige kun te ko wεre ye, n'a dənni te nən fe ko ko duman kubərə !

Usumani Amijnən Gindo sigili CMDT Masaya wolo kan, n'o ye mali kɔɔrisene taabolo ye, o b'a to anw cikεlaw ka jigiya bulon bε dayelen. Ni Usumani ma se ka ko o ko ke yεlema donni na CMDT taabolo la, a ka kan k'o kun fɔ. Ale ye CMDT dənbaga jana ye ; awa baara galabu bε a la, a ka faamuya fana məənə bɔyərə ka jan a ko la, ka d'a kan, an yà mən cogo min na, a ye san mugan ni kɔ de kε CMDT baara la. Ne kəni y'a yeko kelenpe min kε, o kera san 1993 waatiw de la. O ye a sərə fərumateri Zan Piyeri Derilən ka dankan don. O Kera u ka taama senfə min kun tun bε nərənənko keleli feerew tige cogo kan kɔɔri la. O don, a yεrε yecogo n'a ka kumaw taabolo ye maaw faamuya

kosebε.

CMDT bε geleya min kənə bi, ne hakili la, hali ni məgəko te, hakili-nan ni baara kecogo a n'a boloda cogo fanga ka bon a la. Maa de bε kuru tige a baara la, min nakun te yεrəko ye, ni baarada kanu ani fasoko kanu b'a la haali. N'ən ye CMDT jəyərə lajə Afriki mume kənə, fo ka se dijə kɔɔriko taabolo kənə, an bε tə sərə k'a ko Temenēn bε baarada kelenko kan, k'a ke fasoko ye. Mali jamana ka wasafen bərebərə də ye CMDT ye bi. Awa, mali jamana lakodənfən barikama də ye kɔɔri ye bi dijə maaw bolo. Tijə don, u ka fɔcogo la, sanu fana ye an ka jamana taamaseere də ye. Nka, cikεsiratεgε la, fən min bε jamana nafa ; ka sənefən cikela kelen kelen bε nafa ani ka jamanaden mume bɔ a nunma, o ye kɔɔrisene taabolo de ye dərε ! O baarada kunnə, maa de ka kan ka sigi, min b'a fəso ka jətaa fe. Ne dun hakili la, o maa də ye Usumani Amijnən Gindo ye. Ne ye o faamu a ka jemukan dilen fələw yεrε kənə, a ye minnu lase jabaranin tigilamaaw ma. Bi, fo bεe k'a dən ko CMDT misali b'i ko « basakələ de ». A ko ka taañε, o

nafa bε bεe kan. Nka, n'a ko tijəna, o maasiba fana bε bεe kan dərε ! O kanma an kelen kelen bεe ka kan ka jəmaa Usumani Amijnən Gindo bilasira ni kənənəjεya dugawu ye. Danayaba min dalen file a kan an ka jamana jəmaaw fe, Ala k'a se o minen kɔɔrə, anw cikεlaw ka nafa yεrε kanma.

N ka foli bε Zan Dosayi Jara ye, n'o ye CMDT jəmaa də ye. N tə jnə Buguni fərumateri kɔɔ Ada-ma Tarawele kɔ. N ka foli bε CMDT fərumateri Usumani N. Trawele ye, ani Tata Jire. N ma jnə CMDT jəmaa si kɔ. N bε taasibila ke ka jəsin Dawuda Mace Dawo ma, ale min fana ye jəda də fa CMDT kənə.

An ka foli bε jəsin CMDT jəmaa kɔɔ bεe ma : Bubakari Sada Si ; Kasimu Sidibe ; Nfajanama kənə ; Dirisa Keyita ; Bakari Trawele ; Umar Mahamar Mayiga.

Baarada bεe ye jəgənnəfəsige de ye, ka baara ta jəmaa kɔɔ ka da-kun na k'a ka jugumanw bali ; k'a ka jumanw banban ani k'i ta fara o kan, ka sərə k'i ka ketaw waleyə.

Usumani Amijnən Gindo, Ala ka i dəmə

**Burama Bagayoko Cikela
də ka bə Keleyadugu.**

Siginəgənko geleyaw

Zuluyekalo Temenēn tile 25, n'o bennə karidon də ma, fitineba donna kuntalakaw ni larabuw cε, Banba komini kənə. Gawo mara la. U ye jəgən kele ni maramafenw ye. Fitine in kera sababu ye ka məgə 4 de faga larabuw fan fe, ani ka maa 10 jəgən latunu. Kele in ju bəra kələnba də de kunkanko la, n'o be wele ko : « Ubudərε ».

Zandaramaw selen yɔrə in na, u ye negəden lankolon 2842 de sərə

kənə kan ani marafa labilalen dan-madə.

Seere də ka fə la, fitine in daminenā waati 5 nan temenēn na ni sanga 30 ye (w5 S30). Awa, a tora senna fo waati 10 nan. O seere kelen ye a jira fana ko kuntaw taara n'u ka maa suw ye.

Tile fila fitine in Temenēn kɔ, Gawo mara jəmaa kɔɔrəsigiba ni Buremu kafo jəmaa, ani Tarikenti maa kodənna dəw taara jəgənfe

Banba, walasa ka sigiñəgən jəkulu fila ninnu kelen kelen bεe ku-majəgənyə. Gawo mara jəmaa kɔɔrəsigiba y'a jini ko bənkola ka na. A ye a kan di ko jamana fangabolo bε a seko bεe ke fana walasa ka fitine tigilamaaw jini, ka u minε, k'u bila sariya tigilamaaw ka bolo kan.

**M. Mayiga « AMAP »
təgəla kunnafonidila, ka bə
Buremu (L'essor bəko 15260
Bayelemabaga : T.Y.S**

Ka bɔ Samako

Ne Numuke Jara nisɔndiyalen be nin bataki ci jekabaara kunnafoniseben neməgɔyaso la bamakɔ, ka samakɔ « AW » dugu ka tɔn butigi nacogo lahala fɔ u ni jama ye.

Samakɔ ye dugu ye min be Kulikoro mara kɔnɔ, kati kafo la ; sibi kubeda kɔnɔ. Samakɔ ye Bankumana komini dugu dɔ ye. Awa, mande dugu dɔ fana don.

Samakɔ sigilen be duguba fila de ni nɔgɔn ce. Olu ye Sibi ni bankumana ye. Samakɔ kera « AW » ye san 1987 setanburukalo tile 19. A tɔndenw hake ye maa 1362 de ye. O be a jira ko duguməgɔw bɛe be tɔn na. Samakɔ kera duguyiriwatɔn ye san 1991. Samakɔ tɔn be baara caman ke : sankelen-juru ; san naani-juru ; sannifeere ; butigifeere ; kɔori sannifeere ; nɔ sannifeere ; cikesarala.

Samakɔ musow fana be baara caman ke. Olu dɔw ye nɔsimasin baara ye ; sanji suma ; nakɔsene ; tɔnforosene.

Nin bataki be kuma tɔn ka butiki labaaracogo de kan.

1. Butiki naocogo :

Tɔndenw ye lasigiba ke san 1989, k'u haminankow jira nɔgɔnna. Baara caman hakilinan sɔrɔla o lajeba senfe, i n'a fɔ butikiko ; faramasinko ; nɔjago ; dɔgɔtɔroso, jiginniso...

Tɔndenw y'a jira o sen fe k'u fanga te se ka baara ninnu bɛe waley nɔgɔnfe. U sɔgora (benna) butikiko ma, k'o sababu ke, o waati la, feerekɔyɔrɔ tun te dugu kɔnɔ, nafolo sɔrɔsira tun te tɔn bolo ; tɔndenw tun be taa u makɔnefenw san dugu werew de la. O tun kera sababu ye ka dugu nafolo labɔ kɔkan.

2. Butiki labaara taabolo

Segesegelike jekulu sigira sen kan tɔndenw fe. O sigikun ye jateminne keli ye baara sabatisiraw kan, i n'a fo :

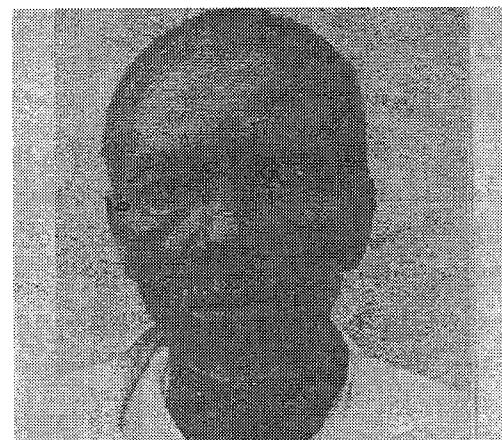
- Mɔgɔw mako be minen mirinu na. Olu suguya, n'u hake jinita jatemineni.

- Minenw sɔngoko : u feereda ; u sanda, ka sanga dugu werew taw lahalaw ma.

3. Jagokun sɔrɔcogo an'a saracogo

- Tɔn ka tɔnɔ sɔrɔta an'a ka baara keta tɔw jatemineni.

- Segesegelike jekulu ka baara banne, u ye laje ke, ka dantigeli ke tɔndenw ye. O laje senfe, ben kera a kan ko sisan, fo ka se waritigiw ma, ka juru ta u fe, walasa ka baara in sigi sen kan. Segesegelike jekulu ye a jira

Numuke Jara

ko jago kun ka kan ka ben dɔrɔmɛ ba bi seegin ni ba kelen, ani kɛmɛ fila ni bi kɔnɔntɔn de ma (81290).

4. Butiki baara taabolo

Sanni an ka butiki dayelen, an ye baara joyɔrɔw dantige. O senfe, an ye a sɔrɔ ko joyɔrɔ duuru (5) ka kan ka sɔrɔ baara kɔnɔ : segesegeli joyɔrɔ ; warimara ; musaka dondaw n'a bɔdaw ; sannikela ani feere kɔcogo.

O senfe, an ye mɔgɔ sugandi nin joyɔrɔ kelen kelen bɛe kanma, ani k'u ka baara taabolo pereperelatige u ye.

Tɔndenw benna sariya dɔw kan, i n'a fo :

Butiki dayɛlewaatiw (sogoma, a be dayelen waati wolonwulan (w7 nan) na, ka datugu waati tan ni kellenan (w11) na.

Wula fe, a be dayelen waati 15 nan ka a datugu waati 18 nan (w18) na.

Sufɛ, a be dayelen waati 20 nan (w20) ka datugu waati 22 nan (w22).

Segesegeli be ke kalo o kalo.

Kalo saba o kalo saba, lajeba be ke, min senfe butiki tɔnɔda n'a binda be da tɔndenw tulo kan.

5. Butiki baara taabolo

Minen man kan ka ban butiki kɔnɔ cogo si la, ka sɔrɔ feerekɔla m'ɔ jira minen - sanbagaw la. Olu ni segesegelikela be je ka minen sanniseben laben.

- Awajibiyalen be, butiki kɔnɔ baara keta bɛe ka sɛben.

- Feerekɔla be sara dɔrɔmɛ 1500 kalo o kalo

- Tɔndenw benna a kan juru kana don butiki kɔnɔ.

- Minenw bɛe ka kan ka taa san Bamako

6. Kalan minnu kera butigi labaara raw kuna

- Sanni baara ka damine, nafolo labaaracogo kalan kera. O kalan sin-

A tɔ be ne 8 nan kan

U ko...

Kodiyɑ nɔgɔnna de bɔna ni benkewele ye. Nɔntɛ, n'i y'a wele ko « n ba dɔgɔnin », bi y'a to a k'i lamine !

Daramani Jibo
Arajo Gintan (Bamako)

— — — —
Ni dijɛ ye doni ye, muso lankolondenw faralen b'a doni kan, k'a da muso sɛbɛ denw kun !

Modibo Kamara
Mankutu-jelike (Bamako)

— — — —
Tijɛ te dijɛ ko si la. Ni ko min ye mɔgɔ kunmine don min, o de ye i ka o don tijɛ ye !

Sekuba Tarawele
Donsongonifɛla (Kati)

— — — —
Ni maa min ye a bolo su a yere ne na, dɔwɛre te o ye, fo a bolo kelen o keli kɔ ka a ne jɔɔsin !

« Aurore » kunnafoniseben
boko 1033

— — — —
Jirinin kelen gundo dɔnni be mɔgɔ bɔ nɔgɔ la, nka a te se ka i ke soma ye.

Mamadu Sangare
Donson gɔnifɛla (wasolon)

— — — —
N te Wuya la ! mɔgɔ mana i siri ko min ma, i be ke o ko tɔgɔtigi ye.

Yorɔ Sidibe
Donsongonifɛla
(Gumankɔ) Kita

Nögondemé kalo n'a taassiraw

An be waatiw la sisan, an be se ka Amin nü wele ko kumabafawaatiw. Nin yorō in na, n be misali ta fən kelenpe de kan, n'o ye nögondemé taasira kura ye an ka

men ko kengə ka maafaga te fə anw fe yan abada, oju be nögondemé de la. Nənté, an ka jamana ye ja jamana ye.

Ne ka lajini ye min ye, o de file

Nögondemé sirilen te kalo la, waati bée ko don adamadenw ni nögón ce !

jamana kənə. San o san, əkutəburukalo be sugandi an ka Jamana pəmaaw fe ko « nögondemé sinsin-ni an i kərefedən kələli kalo ». Əkutəburukalo kuntaala bəe kənə, tulonw be ke ; taa bəe ke ka bə maakərə dəw la ani maa lagosilen dəw. Jaw be jira tele la. O bəe ye kobaw ye. Nka, fən kelenpe min ye a ko kamanaganyorō ye, o de ye ko kalo in deme be se bəe ma, fo məgo minnu mako b'a la tigiti ! Ne ka faamuya la, an be maakərə minnu ja ye tele la, ka jamana pəmaaw ka difenw min, olu te desebagatəw ye. Ne tun be a fe ka an ka jamana dugubaw ni a dugu misenw bolənbaw kənə maakərə deselenw de ja ye tele la. Kabi lawale l'a, nögondemé kera an ka jamana lasiriba ye. Awa, hali bi, o nögondemé kelen be ye an bara yan gəleya waatiw la. Kəngəba bəsan na, n'o ye san 1970 waatiw ye. O senfe, an ka dugumaaw ye demedon nögondemé min ke, o barika bonyana haali. N'i yəre y'a

nin ye. San 2004 əkutəburukalo gintanw ka sawura kura ta. Deme ka lase a makonantigiw ma. O si-ratege la, goferenama ka kan ka cidenw de ci jamana fan bəe fe, ani Bamakə komini 6 kelen kelen bəe kənə, olu ka səgesəgeliw ke, walasa ka kinw kənə maa deselen tigitiw jini ka u dən : denbaydəselenw, banabactə ladonbagantanw, den-

misen yəremabilaw, muso ce faatu-lən, denbayatigi deselenw, cəkoroba ani musokərəba lafulenw...

N'o desebagatə tigitiw dənnə ani k'olu lahine, o ja filiko kelenpe be sanga min di an ka tele ma, ne hakili la, an ka əkutəburukalo ja yetə kərəlenw hake 100 t'o nə fa.

Tiñe don, « n be karisa deme », o ma se dunu ni bala tako. Kəko de ye yeko ye. Awa yeko de fana ye fəko ye ! Nka, n'an ma ne dunu ni bala tali kə, k'a n ka deme taabolo mankutu diñe ye, o ka ke a temesira jənjən fe ! Walasa ka desebagatəw dən o te baara pəsərəbali ye. Ne hakili la, an ka maakərəbaw ka soba min be Bamako, o bolofara be jamana fan caman fe. Olu be se ka baara in ke. Nk'a ka ke ladiriya la. Ne be a fe ka desebaatəw jamajə sibonw (əsipisi) dayelen ye ko kura an ka jamana fan bəe fe. O təna ke ko kura ye an ka jamana kənə, barisa u tun be yan yəremahərənyə tawaati la Darisalam (Bamakə), Segu, ...) Mali ye fantan-jamana ye. Nka, fən kelenpe min bo gəleya fe gənya an kan, o de ye jamadenw bəe tin donni ye nögón na. Nən ka jamana pəmaaw ni jamadenw bəe ye o tinko o tənə-şəcəcəgo jini k'a dən an i k'a waley, Mali be diya.

Tumani Yalam Sidibe

An ka yəle dənin

Nin kerə fulake do ye, a denw tun be to ka dumuni fo. Ola si, ale intso ko a ma :

« Denmisenw fa, n'i mo kuma denmisenw fe, u be to ka dumuni fo ». O fəlen, fulake cəkorəba ko : « Anhan ! Ni dumuni mənə nin kə, i ka ne n'u je, u təna se kə fo ka ne yəre sigilen to yen ».

Dumuni mənen, muso taara dumuni sigi kogo kərə, ka denmisenew ni denmisenw fe wele suman na. Fulake noni kə sin kogo ma ka denmisenw wele : « Musokolondenw, a'ye nd dumuni ke, ni məgo min ye su-

man fo bi, n'o tigi jəkolime kari ! »

Denmisenw bee nənə kooli kuman na : Ale yəre k'a bu sigi, ha... naloni-make jəkunun nənə ei kogo kun, ka seri ka na mun turu dumuni na kuman karo.

Denmisenw bee sinnə ten ka girin suman kan :

« Baa yəre y'a fo, Baa yəre y'a fo ». Fulake wulila k'i jo, a nejisira fila jiqinna, a mun foruturula. A dusuk-sibaatə k'a muso ma : « E maa kumtan in de nə ye nin ye. N'e tun m'a fo ko denmisenw he suman fo, niñ tun te ne soro ». Fulow məke Yusufu Fane

je 6 nan to

sinna feere kécogo kan, ani ségeségeli kécogo ; wari maracogo ; tondénw kunnafonicogo ; sanni kécogo :

• Feere kécogo :

Feerekela be mègaw ka makonan-minen santaw suguya ; u hake an' u wari hake sében. A be wari min soro tile o tile, a ka kan k'o da dòn. Minen to min be to butiki kóno, a ka kan k'o hake dòn don o don. A bolokoré - wari hake man kan ka teme dòromé 5000 kan (ba duuru), ka soro a m'a di warimarala ma.

• Sanni kécogo

Ni minenw dögoyara, feerekela b'o kunnafoni di sannikelaw ma. Minen hake minnu ka kan ka san, feerekela b'o sében. A b'o sében di sannikelaw ma. Sannikela b'o minen santaw sango jatemine, ani baara jini sara ; minenw tasara ; u musaka tòw ani musaka were ketaw bee. N'o kera, u be je ka wari ldbo kesu la.

A wajibiyalen don, sanni see-reyaseben ka soro sannikela bolo. Ni sannikela nana, a be ségeségeliklaw wele. Olu be minenw sansango jatemine ka minen sannenw sanni see-reyaseben laje, walasa k'a dòn ni wari to be sannikela fe. N'o baara kera, minenw feereda be jatemine, k'o pereperelatige feerekela ye.

• Ségeségeli kécogo

Kalo o kalo, ségeségeli be ke butiki kóno, walasa k'a dòn ni baara taacogo ka ni, walima ni tineni b'a fe ka don a la. O ségeségeli be b'o yoré fila de kan ; butiki kónona lahala ani kesu lahala.

• Butiki kóno ségeségeli

Ni ségeségeli be ke, butiki be datugu, feere be lajo. Ségeségeliklaw be minenw donni n'u boli sében ta, u be minen tòw jatemine o kóno, sanni baara ka damine. U be a jini feerekela fe, a ye minen minnu feere, a k'olu b'o minenw lahala sében (Kaye)

kóno. N'o jebilabaaraw kera, u be soro ka butiki kónominenw lajigin kelen-kelen, k'u jate, k'a laje n'u hakew ni sében kóno lahala ye kelen ye.

O kofé, wari min be feerekela bolo kesu kóno, u b'o hake jatemine. U be wari dili sementiyaseben ta, ka kalo kóno wari dilen hake jatemine. U b'a da sében, walasa k'a dòn nafolo min ye kalo ke a bolo.

• Ségeségeli laban, minen tòw wari, ani sanni kura kelenw wari be fara nögón kan.

a) warimarala

Ségeségeliklaw be kalo kóno wari donta hake ani kesu kóno wari je jatemine.

• Ségeségeli kunceli baaraw :

Minen jateminenenw wari ni warije min be feerekela ka kesu kóno. Olu be fara nögón kan, k'o sanga nafolo ma, min ye kalo ke feerekela bolo. N'olu benna nögón ma (n'u kera kelen ye), o be a jira ko tijeni ma don butiki kóno.

b) wari maracogo :

Feerekela be wari di warimarala ma. Ni musakaw be ke, o wari be mine wari marala fe. Wari dontaw ni wari bòtaw da dònnen kó, musaka si te se ka ke minnu ma yamaruya.

c) Tondénw kunnafonicogo :

Kalo saba o kalo saba, butigi tondéda walima a binda sében be laben baarakejekulu fe, ka tondénw kunnafoni butiki lahala kan.

• O sében nafa ka ca :

- A be ke sababu ye tondénw be ka butiki lahala dòn, ani
- A be ke sababu ye ka tondénw deme yelema kuraw donni hakili sori li la baara taabolo la.
- A be ke sababu ye tondénw ka danaya da butiki taabolo kan.
- A be ke sababu ye tondénw be ka tige a kan ko butiki y'u ta ye.

Kolosiliw

An ka san naani baara in kóno, an ye kolosiliw ke. An y'a jatemine ko

butiki ka kan ni taabolo ninnu ye, barisa olu jeyoré ka bon a ka jésoré sabatili la.

Kolosiliw be se ka tila kulu saba ye :

- Felo : Butiki minécogo tondénw fe :

- Tondénw k'a dòn ani ka d'a la ko butiki y'olu de ta ye. Tondén bëe ka kan ka sanni ke butiki kóno. U bëe ka kan ka ye butiki kunnafoni dili kene kan, walasa u ka se k'u hakilinan-taw jira butigi baara taabolo kan.

- Filanan : Butiki baarakela co-goya :

Butiki baraakelaw ka kan ka su-gandi tondénw fe. U kelen kelen ka kan k'u sinsin u jeyoré fali kan, ka baara ke ton ka sariya fôlenw kadara kóno. U bolo kana se butigi nafolo ma je si ma. Butiki baara kana ke kufébaara ye. O kanma, u ka kan ka sébenw lafa a nëma waati bëe. Baarakelaw ka kan ka ke mègä ladi-riw ye, minnu hakili be tondénw bëe ka nafa la tuma bëe.

- Sabanan : Butiki baara kécogo

Ton butiki kóno minenw ka kan ka sinsin tondénw makonan minenw de kan. A minen gelenw. A man kan ka ke minen suguya bëe feereyoré ye.

Ton butiki ka kan ka feere ke jago misen (detayi) la. O nafa ka bon ni jagoba (Angoro) ye.

Butiki dayéléwaatiw matarafali jeyoré ka bon feere cogoya la. Feerekela ka kan ka sara cogoya bëe lajelen na. O b'a to a t'i nin da butiki kónowari kan !

Butiki minen sanyoré ka sugandi. Baaraké jekulu ka kan ka minen santaw jatemine. O be ke sababu ye ka musaka bérében. Ton butiki ka kan ka feere bëe tige walasa a ka minenw sango kana teme jula werew ta kan, barisa a sigikun kologirin dë ye nögoya laseli ye tandemw ma.

Numuké Jara
Animateri ka b'o Samako
Bankumana « SDR ».

- So ! so ! so !, k'i ka wuli ko baba mëna !

Numuké ye a denw jaabi ko :

- O te baba mënén ye wo, a yà fo ko tulu !

Tumani Yalam Sidibe
(ka mine arajo « Liberte » la ja-galikela Bubakari Konate la,
ko : Mandemasa)

Faneké ka soko

Aa ! so ka di numulakaw ye dëre ! Tòw ko so, olu ko « malokise kumba ». Ni tulu yere ye so labo, numuké k'i yere soro a kunna, so kóni ni nedà wëësiji bëe be ke dunfan ye.

Don dë, nin kera yeleko ye faneké ka du kóno, bamaké dafe kungo-konokin dë la. So de tun kera sur-

fana ye. So meenna ka soro numumuso m'a daga jigin. Kóngó dun tun be waradenninw (numuden-ninw) la. So mëne, o lahala kóno, waramuso y'i kanto denw ma k'u ka tâ fo warace ye ko so mëna. Numudenw bolila ka taa u jø u fa kunna, k'i kanto o ma ko :

Ofisi-iri direkiteri ka ladalatonsigi

**Kasimu Denon, Ofisi-iri
Direkiteriba**

Nin ye nisondiyakoba ye, ani sewakoba, ka d'a kan, san o san, samijé daminetuma, Segu malosenebaarada (Ofisi-iri) nemaaba b'a ka Senekelaw ni « ariseti », n'o ye Senekelaw ka lasigidenw ye, ani kalanden jolenw, n'o ye « ariseti » ka

baarakelaw ye ani lakolidenw bëe wele ladalatonsigi in na.

A waajibiyalen don n kan, n k'o seben ka ci jekabaara mögow ma, ka d'a kan, ne de ye u ka lasigiden ye Kondimini mara la.

Jemaa ka tönsigi kun tun te doweré ye, A kun tun ye jekulu nin-nu farali ye nögón kan ka samijé taabolo numan laben, ani geleya minnu bëe Senekelaw ni lakolidenw kan, ani « ariseti » mögow, ka feere nini olu la, ka baara kuraw bolo-da, ka kelen köröw nefs.

Tönsigiba in kera Kondimini san 2004 zuluyekalo tile 10. Ni tönsigiba in kera san o san, o bë ke fayidaba ye Ofisi-iri Senekelaw bolo.

Bawo, a b'a to u k'u ham-nanko bëe lajelen dajira, nema-la, walasa fura bë soro olu la.

O Temenen k'o, Senekelaw fana

bë se ka jemaa hakilinantaw kono dòn. O tuma, n bë direkiteri fo, dan te foli min na nin waleya numan na.

N b'a jini direkiteri fe, a ka deme don anw ma walasa an ni jekabaara kunnafoni sëben baarakelaw ka baara nögónya bë se ka sabati an ce cogo min, ani an ka kanw kalanni bë se ka sankorota cogo min.

Hamidu Konate, n y'i ka baabu kalan, a benna n ma kosébe. A b'a to an ka dusu kura ta baara in na. N bë Jekabaara nemaaya so baarakela bëe lajelen fo, kerékerénenya la, n balimake Yusufu Fane nà ka denbaya.

Bataki in sëbenna Sori Kumare fe, ale ye Zafukuntigi ye Kondimini, ani Hamidu Tangara, ale ye karamögökallanna ye ka b'o Kondimini.

Ni bëe y'i ka keta dòn, nögönköröfö bë dögoya

Ofisi-iri mara kono na, sariya kura dòw tara maaw ka kan ka minnu faamu, k'o sababu ke baarakelaw dögoya ye Ofisi-iri kono.

Tuma min a tun be wele ko Operason-iri, baarakelaw tun ka ca, senekelakolidenw tun be yaala-yaala maloforow kono ka kibaruya soro. Nka bi, senekelakolidenw ka dögo forow kono.

O la, balikalanden jolen dòw tara ka fara senekelakolidenw kan. Nka, o n'a ta bëe, fo Senekelaw yew ka fara kolan baarakelaw kan ka kunnafoni di, walasa baaraw be sabati.

Misali : Ni kibaruya min be forow kono, senekela yere ka kan ka o fo kolan baarakelaw ye, n'o ye kalanden jolenw ye. Olu be taa foro laje, min fora ni tije don walima nkalon don.

Nà soro la tije ye, kalanden jolen b'a don a ka sëben kono ka a di senekelakoliden ma, o b'a di sekiteri nema ma. N'o kera, foro be b'o jisongo la. Nka ni fen min kera foro kono waati min, i k'o lase a waati yere la.

Misali : Ni sanji ye foro tije walima baji ye sanji ye foro tije, i k'a fo cike waati. Nontë, baji don-waati, ka na a fo ko sanji ye i ka

foro dije. Walima malo kan waati ka na a fo ko : baji ye i ka foro tije, i k'a dòn o ye sariya soso ye. O tuma, an kana o ke abada. N'o dun kera, i ka foro te b'o jisongo la. N'e dun ka foro ma b'o jisongo la, a mœen o mœen, forotigi be kalanden jolenw köröfö, ka soro fijë be ale yere de la.

Tije yere la, kolan ka bon cogo min, lakolidenw te foro bëe kibaruya soro a tuma na.

Ala k'an sén hakili numan na.

**Siyaka L. Tarawele ka,
b'o Iara Ofisi-iri Segu**

Bana jugu furantan te

Abe san damadə bi, Ofisi-iri ma-
lo senenaw səgennen tun be
kosebe, fo ka maloko nege bə u la.
Sabu, bololankolonyan donnentun
be u kan, f'u ye fən minnu sərə u
y'olu bee lajelen feere. A yərə sera
yərə də la, cikelaw tun banna u ka
forow la, fo Ofisi-iri baarakelaw ka-
managanna a ko la. Nin bee lajelen
sababu bəra binjugu damadə de la,
n'o lu ye : Diga, jabanin ani ncəgən-
nin ye. Nin binjugu minnu kofəlen
file aw ye nin ye, u ka jugu
senekemisi ma. U diiliw ka jan, u ka
pasan dugukolo la.

Olu kəkeli siratege la, cikela dəw
tun b'u ka foro sene sijə saba (3)
san kənə, minnu waatiw file : ji
mana bə malo kərə, u be foro bu-
luku. O be ben nene waati ma.

2 - Sanji folə mana bin, u be se-
gin a kan. O senfe, u be diga ni ja-
banin diiliw təmə.

3 - Malosi be k'a la ka a heresi.

Ni cikela min tun ma se ka ninnu
waleya, o tigi sen tun te maloko la.
O siratege la, Ofisi-iri baarakelaw
ni cikela cesirilen n'a timinandi
tora ka feere jini binjugu in keleli la

Maloforo tana ye binjuguw ye
baaraw ni pəsəniw jinini na ka san
damadə ke.

Binjugu ninnu sərəla cogodi ?

A fəcogo la, a nana malosi de fe.
Nka, ka a yərəke forow la nin cogo
la, o sababu bəra həresili de la.
Sabu, diga furabulu ne ni malo fu-
rubulu ne dən man di ka bə nəgən
na. O siratege la, 2001 ni 2002 san
samije na, Ofisi-iri baarakelaw ka
jinini senfe, u ye binfagalən də
sərə min be wele ko « Ərədəpu ». O
kera fura ye min sera ka a disi da
binjugu ninnu disi la k'u kele.

Ka d'a kan, o y'a yira k'ale
nakun ye diga ni jabanin ani ncə-
gənin silatumuni ye ka bə malo-

forow la. Kabini o kera, fijə kura
ye cikelaw fili ». U nisəndiyalen ko
o yərə de la ko : « Nin fijə bəra
min, fijə duman, nin fijə bəra min,
fijə duman ».

« Ərəndəpu » be labaara cogodi ?

Jininiw senfe, a jirala ko
Ərəndəpu litiri wəərə (6) be malo-
foro tari 1 binjugu bee lajelen kəle ka
a ban pewu. O dənnən, cikelaw ni
Ofisi-iri baarakelaw ye barikada ke
jinini kela waraba ninnu ye, k'u ni
cesiri. O Temenən kə, maloforo
minnu tun labilara, an be don min
na i n'a fə bi, olu bee tigilə seginna
u ma. Ni forotigi fen o fen sera ka
« Ərəndəpu » ni « kalasi » sərə ka
k'a ke a ka foro la, siga t'a la, malo
be sərə.

O tuma, cikela bee ka kan ka ke
kələsikela, ni jateminekela, ani
jinini kela ye seneko siratege kan
walasa dunkafa be sabati an ka ja-
mana kənə k'a təgə kərə to a la, n'o
ye farafinna jigineba ye.

A barika Ala ye, a barika
jinini kela ye.

**Dirisa Bacino Tarawele
Zafukuntigi Joro
Ofisi-iri Segu**

Ka bə Jala

Mali ka kalansoba min təgə
ko : « INFTS », o ka wal-
bila be kuncə ni kalandenw ka baa-
radegekalan de ye.

Jinan, k'a ta zuluyekalo tile 1 ka
se a tile 31 ma, kalanso in ka ka-
landen jekulu də basigira jala dugu
kənə. Jala dugu be Keleya komini
na, Buguni kubeda la.

Kalo kelen kənə, kalanden mögə
10 ni Jala duguməgəw jera ka baa-
ra caman ke. O baaraw bolila taa-
sırə dəw kan, i n'a fə :

Jala dugu sigicogo ; a boyərə ; a
kənə kan fatan.

Dugutigiw sigicogo an'u hake.

Dugu ladalakow

Yiriwali ni jetaa sabatili boloda-
li feerew tacogo.

Muso ni den ani denbaya ka yiri-
wa sabatili feerew tige cogo

Demedon-jekuku minnu be baara
ke dugu kənə.

Koba minnu kera dugu kənə an'u
kebagaw

Dugu ka nafasərəsiraw. Dugu
tanamakow a n'a sinankunyasira
Baara bolodaliseben dilancogo
(san 1.3.5)

Furusiraw ni teriyasiraw b'u ni
dugu minnu ce..

Kenya ni kalanw sabotisiraw

Kalo kelen jekebaara in kənə,
baara degekalanden-jekulu ye
wasa ni nisəndiya ani bonya ni ka-
raama sərə jala duguməgəw fe. An
ka foli ni walejumandan be ka taa
jalakaw bee ma, kerenerenneny
la, Leyi Bagayoko, n'o ye jala dugu-
tigi ye ; Zumana Bagayoko, n'o ye
Jala alimani ye.

Foli be se jala dugu cebalenw bee
ma, a cemisenw m'a npogotigiw. N ma-
nne dugu musojekulu kə ani baliku-
kalandenw n'u ka karaməgəw bee.

**Burama Sidibe
« INFTS » kalanden don ka bə
Sirakorəla (CAR) la.
(Bataki in to be boko nata kənə)**

Buguni tariku (Ba-ni mənə-cə)

Inà fō aw yà ye ani k'a kalan an ka Isan 2004 zuwenkalo jekabaara boko 224 nan je 8 nan kan cogo min, ko dugubila kafisa ni laadawuli ye, n'o ye kolakaw ka (jekakoré jenajé) laada ye, min kera san 2004 mèkalo tile 11, 12, 13 ani 14 na. O senfè, an balimaké ISA Ceman Kulibali, min ye Kola dugumaaba dō ye, ale kumana Buguni tariku kan.

A ye minnu fō, a y'olu lamèn.

Ba-ni-mənə-cə sababu bora Kola Kulibaliw la, minnu buruju bora Biton Kulubali la Segu.

Ba-ni-mənə-cə ye mara ye min be « Ba » ani « mənə » kə cə. Nin ye Buguni tariku ye, n'a sigida maaw b'a wele ko « Ba ni mənə cə » dugukolo min be Bawulen ni kə cə. Buguni sigibaw ye Kulubalilakaw ni Jakitelakaw dama ye, minnu kənna minnu je. Nin waatiw la, hadamadenw tun man ca kosebè, maaw tun be jəgən fe, bana sidənbaliw tun be kəfə yərə caman, a tun be tijeni ke sigida jama cela. Buguni, i n'a fō a yere təgə b'a jira cogo, min « Nsotəbugu » nsotəw be bila bugu min kənə ka tile bi naani (40) ke.

Kola Kulubaliw bora Segu kərə, Segu banamanfanga dugu kərə. U y'u kunda tilebinyanfan kan, ka na u sigi Masigi n'o be Joyila serekili fe bi. K'u to yen, dəw farala ka bə u la k'u kunda tilebinyanfan kan sənəkeyərəjini kama. Kulubalilaka minnu tora Masigi, olu kera jekuluba ye yen bi. Jekulu min wulila kə kunda tilebinyanfan kan, olu ka jemaa tun ye Masa-Moriba Kulubali n'a furumuso Sogolo Kulubali ye. U bəlen Masigi, u nana sigi Digi-digi san n'o tun ye Danbeləlakaw ka masasigiyərə kərə ye, nka bi, ale be Dogo komini na, Būguni serekili la. O yərə in na, u bəra yen k'u kunda kənəkayanfan kan, u ye kungo dalankolonba dō ye min jiri bəe ye geni ye. (Ni dəw yere fana b'a fō ko jenu) ale ye jiri belebele jamanjan ye, maaw makobə a la kosebè. U sigira yen k'o dugu təgəda ko jenu, an be don min na i ko bi, jenu be Zacebugu komini fe, Buguni serekili la. K'u to sigila yen, Jarala-

kaw ka du fila y'u səgerə yen.

Fələ : olu ka jemaa tun ye Kajuma Jara ye, o kow be wele ko Kajumala-kaw.

Filanen : Olu ka jemaa tun ye San Jara ye, o kow be wele ko Sangadugu. U tun be sene de ke. Masa-Moriba Kulubali ye denke cə saba sərə, minnu ye : Makan, Kole ani Jeka.

Jeka min tun ye denke sabanan ye, ale ka baara kera donsoya ye, ale de tun be taani-kasegin ke a körəkə fila ni jəgən cə. Dondə, a kungoyaalatə taa-ra bə dugu dō kan min təgə ko Saje. A ni donso də fana ye jəgən ye yen min təgə tun ye ko Bala. Maa fila ninnu ye jəgən jininkə da ni da karaməgə e be taa min ?

Bala ye jaabili ke : N be taa kərənfə, Jeka fana ko ale be taa tilebinyanfanfe. Saje min kera u ka jəgənkunbenyərə ye, o kera u ni jəgən cə dugukolo dan ye. Ba-ni mənəcə min ye Jeka Kulubali ka sigida ye, o dan ye kəji ye, kə bafedan ke Sansola ye, kənəkafedan ye kokelen ye, kərənfədan ye korosadani a tilebinfedan ye Saje ye. Namakoré Samaké kow ye Sansolakaw ye. Makan kə ye Kokelekaw ye.

Kole Kulubali ka yamaruya dilen kəfə a dəgəkə Jeka ma a ka sigi Kola, a ye dunan fələ min sərə, o kera Ceni Tarawele ye, ale tun ye Jitumuka ye (Welesebugu) Kati serekili.

An be aw ladənniya ko Jeka Kulubali ka donsoya yaala də senfə min y'a lase a ka jinesənyərə də la min tun be wele ko Nerekorə dun faama, a y'a to yen ka Kaba Jakite ye ji kan mənni na. A ye jininkali ke ko e ye siya jumen ye, i be bə fan jumen ? O kelen, kaba y'a jaabi : Ne ye fula ye min be bə Sandugu.

San caman kelen kə sigiñənyə la, danaya donna u ni jəgən cə Jeka y'a fō Kaba Jakite ye : sisan, n ka jinesənyərə min file nin ye, n y'a di ma o Temenən kə, i b'a kələsi, i b'a sən nənə wa i yere de be ke a kow be jenabəbaa ye. O Temenən kə, Jeka y'a denmuso Mə di Kaba Jakite ma furu la. Ale kə ye Məlakaw ye n'lu ka dugu

be wele bi ko Jegemusala ni Mənala. Fulaké filanan min ye Jeka səgerə, o kera Samukorəni Jakite ye, ale bəra fuladugu, Kita serekili la. Ale tun ye misigenna ye, Jeka y'a di Ceni Tarawele ma. An be aw ladənniya ko Samukorəni cəganalamala sera Jeka ma. Nka bi, ale kə ye Fula

bulakaw, Sogolokaw ani Ncilakaw ye. A maa sabanan, o tun ye cəbilennin ye. Ale kə ye Farajekaw ni Jalakorəkaw ye. Fula naaninan kera Meriba Jakite ye. Nka, ale nali ma məen kosebə ni Jeka Kulubali ma faatu ka ko to Meriba n'a denw bolo. Jeka faatura ka denke saba to a kə : Kunba Mori Kulubali, Danbakorə ani Merifin Kulubali. Kunba-mori min ye Jeka denke fələ ye, gatigiya de tun be o bolo Meriba Jakite nalen. Sigijəgənyə kənə b'o, Kunbamori y'a denmuso fələ Danjo Kulubali di Meriba Jakite ma furu la, nə ye Jeka mədenmuso ye. Olu ye den fələ min sərə, o kera Danjo-Yərə Jakite. N'o kə ye Yərəlakaw, Berelakaw ani Faralakaw ye.

Danjo-Yərə dəgəkə tun ye Minjan Jakite ye. Nso bəlen o la, u taara ale bila Nsotəbugu la a ka tile 40 kə yən sənni a ka kəneyə. O waati, nsotəbugu tun kalifalen be Fabuje Dunbiya la. Minjan Jakite kəneyəlen, a ye yamaruya jini Kunbamori fe, ko ni ale ka bana kəneyəlen, n'a be se ka to bugula yen, n'o ye nsotəw marayərə ye.

Kunbamori ye yamaruya d'a ma, a

A tə be je 12 nan kan

*An ka
jekabaara
kalan, o de
be an ka
sigida
kunafonni
di an ma*

je 11nan to

tora bugula yen, n balimaw, Buguni yere tøgø sørø cogo file. Minjan ye den følø min sørø yen, o kera JeBa Siri Musa ye. O kow de be wele bi Buguni ko JeBala, o de ye Buguni kin JeBala ye, wa ale de ye Buguni ginda følø ye. A den filanan kera Duguni Kemogojan ye. Ale kø ye ye ginda Dugunina, Masa bila ani Jegeninna. A den sabanan ni laban, o Faraba-Samu ye. A kow ye Buguni ginda Farabankaw ye ani dugu minnu be wele Jerila ni Kona. An balimaw, bamananw b'a f'u ka kuma døla ko : « Maa b'i to nsira la ka Kansiri bø nere la ». O kørø te døwøre ye, an temeto be døønin fø aw ye Kasela Sinayøgøw yen sørø sababu la. Meriba min tun ye Fulømini den ye, ale bangera Sakørø, o waatiw la, jømaaya dun be Meriba Jakite bolo, ani ka sofa jømaa min tøgø tun ye ko Toninje Samake. Fulømini faatulen, Meriba bora Sakørø ka a døgøke Cebilen to yen. A selen yen, Kunbamori y'a bisimila ka sigiyørø d'a ma. N'a tilenan ka so jo, sufe jinew be taa o labin.. U tora o la ten fo ka waati jan ke. Dondøla, a taara o jøfø Kunbamori ye, o k'o te baasi ye, kà ka taa a ka baara ke, ni su kora k'u be taa jinew gen. O duguje, Meriba Jakite taara a ka baara la. Su kolen, Kunbamori ye komø bø ka taa Meriba ka jinew gen. O kø, Meriba ye Kunbamori jininka a ka laadafenw na. Ay'a ka laadafenw fø tuma min, Meriba ko Kunbamori ma ko : Fen te n bolo, n ka n be n ka jønke Bamance d'i ma i k'o faga komø la i ka fenw nønabilo ye. Kunbamori ye Bamance mine, nka a ma søn ka a fanga komø la, n ka y'a lateme a døgøke Merifin ma. O fana y'a bila Kase Kulubali ka bolo kan, ka dà kan u bøe ye maa kelenw ye. Kase Kulubali kø ye Boribugukaw ye, Sinayøgølaka minnu be Kasela, olu ye Bamance kow ye.

Nin ye Buguni dugu sigicogo tariku kunbabaw talen ye ka jøfø aw ye dakuju ne damado la.

An b'a miiri nin be ke sababu ye maa caman ka dø faamu Buguni dugu yere sigicogo kan.

Yusufu Fane

Cekørøbakuma

Abe fø ko cekørøbakuma ye suru-kubo de ye, ni a be kørø, a be je ka taa a fe. Nin kuma in tiø tigiyara cekørøbaden dø ka dijenatigø taasira dø fe, a mœena. Cekørøba dø tun be yen, fën bee tun be a bolo : sanu, wari, daaba ani dijnediyafen werew. A tun be Ala ka sutura kønø haali. Fen min ye denw ye, o fana dese tun te a la, barisa cëma kelen ani musoma kelen tun be a bolo. O ma ke cekørøba ma baasi ye hali døønin. Barisa ale fana tun ye maaw dø ye, minnu dalen be a la ko « jaraden kelen kafisa ni jaariwara se-gifa ye ». Den kelen nafama kafisa n'a caman dø-kebali ye so kønø.

Cekørøba denmuso cëlakaw nana, olu n'u muso taara, hali o ma ke geleyako ye, barisa, cekørøba in tun te geleya tigilamaa ye. A ni denke tora so kønø, f'ale yere ka don sera, barisa maa bee wolodon be i sadon kofø. Sayabana ma cekørøba jigilatigø, barisa a je tun be a denke la a dafe, a b'a kø to min bolo : « Sanji bee be køtigø k'a kø to nkømi bolo dere ! »

Sanni cekørøba ka dese adama-denya lakow bee la, a y'i kanto a denke ma ko : « n den jeji te kojugu ye maakørøba lajaribanato kunnø. Nka jeji køtigøbali, o ye lajaba ye, barisa a be du ka taajøbaliya de kofø cekørøba taalen kø » O dun man kan ka ke e ta ye, ka masørø ne be n kødon nafolo caman de la e bolo. Nka, a kafisa n k'i bilasira de. I m'a ye, i bøna sira min kunmine kokura ne salen kø, n'o ye dije taasira ye, sira jelen don, nka jøni ni sentalonfenw ka ca a kan dere. Nka, o n'a ta bøe, fen kelen to i hakili la : maa o maa, dije in kønø, i be geleya naani sira temø. Faamako t'o bali,

faantanko t'o bali. O geleyaw latemecogo numan de dun fana be adamaden danbetigiya ».

Cekørøba ka kumakan ninnu kera sababu ye ka denke jeji ja a jøda la. A girinna k'i poron a fa senw kan, k'o lu jøøsi-jøøsi, k'i kanto a ma ko : Baba, n b'i lamen. A fo n ye, mun fen y'o geleya naani ye ?

Fake ye yøle kunba kelen ke, ka sørø k'a denke jaabi ko : n denke, a døn ko o følø ye dijenatigø geleya yere ye. Adamaden kera dijenatigø lahala o lahala kønø, don dø ye no-goya ye, don dø ye geleya ye. A be fø ko : ce t'a yere døn ka sørø a m'a yere køgø da geleyaw kan ! Yali i ye o faamu wa ?

Denke ko : Baba, o faamuna !

Cekørøba temøna ni kuma ye, barisa a tun b'a fe ka jogo numan don den in na nin don in, a ma min jøsin a ma hali den bamuso yere faqtudon, o don min fana hakilinan tora u ka du tariku tadonbaw la !

A tø be bøko nataw kønø

Tumani Yalam Sidibe**Jekabaara**

Labolikuntigø Seben jøkulu kuntigø

Tumani Yalam Sidibe

Seben jøkulu

Yusufu Fane

Bakari Sangare

Usumani N Tarowele (CMDT)

Tumani Yalam Sidibe

jøgenw kebagø

Yakuba Jara ko Kayi

Labenbaga aridinateri la

Worokiyatu So

Baarake jøgønw

CMDT-World Wision - Ofisi Nizeri -

Ofisi iri- OHVN

Hake bøta : 11000

Batakisira : 2043

Negejurusira : 229 62 89

Jamana baarada - Seki zayed i tøgøla

sira- Hamudalayi kin - Bamako